

ÚR TINGINUM

Hóast 1000 fleiri eru yvir 67 ár, so eru tað 400 færri, sum fáa hjálp

Fleiri fólk yvir 67 ár —færri fáa heimarøkt

Sjálvt um 1000 fólk fleiri eru yvir 67 ár, so finga 400 færri heimarøkt enn í 2005

Árni Gregersen

Ein av stóru búskaparligu avbjóðingunum hjá vesturlandsku samfeløgnum er, at vit liva longri og tí eisini gerast dýrari fyri samfelagið at veita røkt til.

Í Føroyum er talið av teimum, sum eru yvir 67 ár vaksið við 1000 persónum síðani 2005.

Alt annað líka, so skuldi hetta eisini havt við sær, at fleiri eisini fáa heimahjálpa ella heimarøkt á sambýlum, men soleiðis er veruleikin ikki.

Hóast 1000 fleiri eldri eru, so er talið av teimum, sum fáa hjálpa lækkað við 400 í mun til 2005.

Tað stendur í einum notatið, sum Landsgrannskoðanin hevur gjørt til Løgtingsgrannskoðararnar.

Heimahjálpa/heimarøkt verður veitt fólki, ið hevur tørv á hjálpa, antin tað er bráðfeingis, varandi ella tíðarmarkað hjálpa. Tað eru ikki øll, ið eru 67 ár ella eldri, ið hava tørv á heimahjálpa. Fólk,

ið eru yngri enn 67 ár, kunnu eisini hava tørv á hjálpa.

Fleiri móguleikar

Fleiri móguleikar eru at fáa hjálpa, tá ein er yvir 67 ár. Ellis- og røktarheim er ein móguleiki, sambýlir ein annar og so er eisini móguleiki at fáa heimahjálpa.

Sambært Almanna-verkinum eru 16 ellis- og røktarheim og 15 eldrasambýlir í landinum. Heimatænastan veitir røkt til búfólkini á eldrasambýlunum, men ikki til tey, ið eru á ellis- og røktarheimum.

Í tíðarskeiðinum frá 2005 til 2013 hava millum 150 og 180 fólk búð á sambýlum, meðan 200 felri hava fingið pláss á ellis- og røktarheimum. Fleiri nýggj ellis- og røktarheim eru liðugt bygd hesa seinastu tíðina. Hamragarður, Grønanes og Boðanesheimið, ið tilsamans høvdu 112 búpláss, lótu upp.

Í útgangsstøðinum eru tað tyngstu brúkararnir, sum fyrst fáa røktarheimsplássini. Tað vil siga, at hetta eru tey,

sum fáa hjálpa meira enn 20 tímar um vikuna.

Yvirlitið vísir greitt, at tey sum fáa hjálpa heima eru munandi færri, og tað sæst at talið av teimum, sum fáa hjálpa heima fellur nógv. Hetta hendir í 2009 og frágreiðingin er rættuliga einføld: sparingar. Tá var avgjört, at heimarøktin ikki longur skuldi taka sær av at gera reint heima hjá fólki.

Hetta gjørdi, at talið av brúkarum minkaði nógv, tí vanligt var, at tey, sum bert finga reingerðarhjálpa finga undir tveir tímar um vikuna. Og tað var tá eitt stórt tal av brúkarunum.

Minni játtað – minni avgreitt

Landsgrannskoðanin hevur eisini roynt at gera yvirlit yvir, hvussu nógvir tímar verða játtaðir og hvussu nógvir verða veittir. Tað er ikki lætt at fara langt aftur at síggja hettar, men Almanna-verkið hevur eina skipan, sum vísir hetta aftur til 2011.

Og tølini eru heilt greið. Munandi færri tímar verða játtaðir og sjálvandi eisini færri avgreiddir.

Í 2011 vórðu um 3700 tímar tillutaðir um vikuna og í 2014 um 2200 tímar. Veittir tímar vóru í 2011 um 2800 um vikuna og í 2014 um 1700. Sostatt verða um 1500 tímar færri tillutaðir um vikuna, meðan veittir tímar bert eru 1100 færri um vikuna.

Veittir tímar, eru teir tímarnir, sum Heimatænastan brúkar at geva borgarunum tænastruna, sum avgjørt er, at teir skulu fáa.

Tá ið figgjarnevndin viðgjørði uppskotið til figgjarlóg fyri 2014 spurdi hon um, hvussu vordið var við bíðilistum til heimahjálpa. Landsstýrismaðurin svaraði, at ey sum verða visiteraði til hjálpa fáa hana beinanvegin og at ongin bíðilisti er.

Uppgerðin vísir tó, at munur er á, hvussu nógv fáa hjálpa eftir at avgerð er tikin um tað – og hvussu nógv fáa hjálpa í veruleikanum.

Dýrari eldrarøkt, men færri fáa vitjan

Eldrarøktin er dýrari at reka, hóast færri fáa hjálpa

Eldrarøktin er vordin dýrari, men færri fáa hjálpa.

Tað er niðurstøðan í einum notati, sum Landsgrannskoðanin hevur gjørt til Løgtingsgrannskoðararnar.

Ein frágreiðing til at tað er vordið lønartýngri er tó, at tey sum fáast við tey gomlu nú hava hægri útbúgvingar og harvið eisini hægri løn.

Men tímarnir til røkt eru eisini vordnir munandi færri. 400 færri fáa nú hjálpa frá heimatænastuni hóast 1000 fólk fleiri eru yvir 67 ár nú. Nevnast skal tó, at ellis- og røktarheimini eru vordin nógv fleiri og ahr eru tilsamans 200 búfloss komin afturat.

Ein partur av kanninginini hjá Landsgrannskoðanini var eisini at vita, hvussu nógvir tímar í skipanini fara til røkt og hvussu nógv verður brúkt til umsiting.

Í notatinum verður sagt,

at hetta hevur ikki borið til, tí at Almanna-verkið nýtir so nógvvar ymiskar skipanir til at skráseta tíðarnýtsluna.

Kommunurnar yvirtaka

1. januar yvirtaka kommunurnar eldrarøktina.

Føroyar eru býtt sundur í økir, sum eru farin saman um at taka sær av eldrarøktini.

Hóast tað hevur tikið nógv orku at fáa hetta gjørt í seinastuni, so er onki, sum bendir á, at hetta ikki fer at virka beinanvegin.

Landsstýriskvinnan við almanna-málum, Annika Olsen, hevur ferð eftir ferð takkað kommununum fyri, at tær hava verið so positivar og tað er eisini fyribils komið á mál við teimum pengum, sum kommunurnar fáa fyri at yvirtaka eldraðkið.

Løgtingið hevur samtykt, at kommunurnar yvirtaka eldraðkið frá 1. januar 2015.